

РЕШЕНИЕ

№ 115

гр. Перник, 16.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЕРНИК, ПЪРВИ ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ИВАЙЛО ХР. РОДОПСКИ
Членове: МАРИЯ В. МИЛУШЕВА
Диана Мл. Матеева

при участието на секретаря ИВА Н. ЦВЕТКОВА
като разгледа докладваното от МАРИЯ В. МИЛУШЕВА Въззивно
гражданско дело № 20221700500728 по описа за 2022 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 258 и сл. ГПК.

С решение № 125/13.10.2022 г., постановено по гр.д.№ 524/2022 г. по описа на Районен съд – Радомир, съдът е осъдил Прокуратурата на Република България да заплати на И. Ж. И. сумата в размер на 1000,00 лева, представляваща обезщетение за неимуществени вреди, претърпени от ищеца в резултат на водено срещу него досъдебно производство за престъпление по чл. 343б, ал. 3 от НК, което впоследствие е било прекратено, ведно със законната лихва от завеждане на исковата молба – 08.06.2022 г. до окончателното изплащане. За разликата до пълния претендиран размер от 10 000,00 лева, искът е отхвърлен като неоснователен и недоказан. Със същото решение, съдът се е произнесъл и по дължимите се от страните разноски, съобразно правилата на чл. 78 ГПК.

В законоустановения срок е постъпила въззивна жалба от Районна прокуратура – гр.Перник срещу решение № 125/13.10.2022 г., постановено по гр.д.№ 524/2022 г. по описа на Районен съд – Радомир в частта, с която е уважен искът за присъждане на обезщетение на И. И. в размер на 1 000,00 лв. Възражава се, че решението е неправилно и незаконосъобразно, тъй като липсват доказателства за претърпени от ищеца вреди, които да са произтекли от воденото срещу него наказателно производство. Относно размера на присъденото обезщетение, жалбоподателят възражава, че съдът не е взел предвид кратката продължителност на воденото срещу И. наказателно производство и

е присъдил обезщетение в прекомерен размер. Твърди се, че съдът неправилно е кредитирал изцяло показанията на свидетелите като не е съобразил близките им взаимоотношения с ищеца и евентуалната им заинтересованост от изхода на делото. В заключение се иска отмяна на решението в обжалваната част и постановяване на ново такова, с което искът да бъде отхвърлен изцяло. Претендират се и разносните, сторени в производството. Не се представят и не се сочи необходимост от събирането на нови доказателства.

В срока по чл.263, ал.2 ГПК е депозирана насрещна въззивна жалба от И. И. срещу решението в частта, с която е отхвърлен иска до пълния предявен размер от 10 000,00 лв. Сочи, че размерът на присъденото от съда обезщетение не е съобразен с разпоредбата на чл.52 ЗЗД, поради което решението в тази си част е неправилно и незаконосъобразно. Излага доводи в подкрепа на възраженията си, въз основа на които моли решението да бъде изменено като размерът на претендираното обезщетение бъде уважен в пълния предявен размер или в условията на алтернативност - същият да бъде справедливо увеличен. Относно депозираната въззивна жалба, И. счита същата за неоснователна, като моли да бъде оставена без уважение.

Пернишки окръжен съд, като взе предвид становищата на страните, както и събраните по делото доказателства, намира следното :

Съгласно новелата на чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта - в обжалваната му част. Относно правилността на първоинстанционното решение, въззивният съд е обвързан от изложените във въззивните жалби съображения, като служебно има правомощие да проверява за спазване на императивните материалноправни разпоредби, приложими към процесното правоотношение.

С оглед така очертаните правомощия настоящият въззивен състав намира, че оспореното решение е валидно и допустимо постановено. Решението е постановено при изяснена фактическа обстановка от Районен съд - Радомир, която съдът не намира за необходимо да преповтаря изцяло, а препраща към нея на основание чл. 272 ГПК.

Районен съд - Радомир се е произнесъл по иск с правно основание чл. 2, ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ - за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди от действия на Прокуратурата.

По иск с правна квалификация чл. 2 ЗОДОВ държавата носи обективна отговорност за незаконно причинени вреди от дейността на правозащитните органи. Съдът, а и другите правозащитни органи представляват държавата като процесуални субституенти. ЗОДОВ е едно от средствата за защита на предоставените от Конституцията права и едно от вътрешноправните средства за защита по смисъла на чл. 35, § 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи /Конвенцията/.

В разпоредбата на чл. 2, ал. 1 ЗОДОВ са регламентирани няколко хипотези, при които може да бъде ангажирана обективната отговорност на държавата за вреди причинени на граждани от действия на органите на дознанието, следствието, прокуратурата, съда и особените юрисдикции.

По чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ Прокуратурата на РБ отговаря в хипотези на повдигнато обвинение за извършено престъпление, ако лицето бъде оправдано или наказателното производство бъде прекратено, поради това, че деянието не е извършено от лицето. В т. 11

на ТР № 3/2005 г. на ОСГК изрично се приема, че обезщетение за вреди се дължи и в хипотезите на постановена оправдателна присъда /респективно решение/ по някое от повдигнатите обвинения, при доказана причинна връзка между незаконното обвинение и претърпените вреди. Следователно, действията по повдигане и поддържане на обвинението се считат за незаконни в случаите, когато лицето бъде оправдано или наказателното производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от подсъдимия или не представлява престъпление, или поради образуването му след амнистиране на деянието или погасяване на наказателното преследване по давност.

В случая не е спорно и от писмените доказателства от досъдебно производство № 2/2022 г. по описа на РУ - Радомир, пр. пр. № 44/2022 г. по описа на РП - Перник, се установява, че същото е образувано на 05.01.2022 г. за това, че на ***, около 23:10 часа в *** по ул. „***“, до частен дом № **, с посока на движение от ул. „***“ към ул. „***“, водачът И. Ж. И. е управлявал моторно превозно средство - лек автомобил „Шевролет Авео“, с рег. № ***, негова собственост, след употреба на наркотици или техни аналози, а именно кокаин, установено по надлежния ред с техническо средство „DRUG TEST 5000“ с номер ARNJ - 006 - престъпление по чл. 343б, ал. 3 НК. По досъдебното производство била назначена съдебна химикотоксикологична експертиза, съгласно която, в дадените от ищеца кръвни проби не се установява наличието на наркотични вещества. Досъдебното производство е изпратено от разследващ полицай на прокурора с мнение за прекратяване поради липса на извършено престъпление от общ характер. С постановление от 10.05.2022 г. на прокурор, досъдебното производство е прекратено на основание чл. 243, ал. 1, т. 1, вр. чл. 24, ал. 1, т. 1 от НПК поради това, че деянието не съставлява престъпление.

По съществуто на спора и като съобрази доводите на двете страни по жалбата, въззивният състав намира следното :

Въззивният съд споделя изводите на Районен съд - Радомир, че в производството са установени предпоставките, при които за ищеца е възникнало право на обезщетение по иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за претърпените от него неимуществени вреди в резултат от повдигнатото и поддържано неоснователно обвинение по наказателното производство срещу него за престъпление по чл. чл. 343б, ал. 3 НК.

В конкретния случай, на 05.01.2022 г. срещу ищеца е било образувано бързо производство № 2/2022 г. за престъпление по чл. 343б, ал. 3 от НК, видно от искане с рег. № 328000/06.01.2022 г., по което И. Ж. И. се счита за обвиняем от момента на съставяне на акта за първото действие по разследването срещу него, а именно: разпит на свидетел - очевидец. По досъдебното производство са събирани доказателства, като с постановление от 10.05.2022 г. наказателното производство е прекратено поради несъставомерност на деянието.

Настоящият съдебен състав споделя изводите на първоинстанционния съд, че повдигнатото и поддържано от прокуратурата обвинение, същото следва да се прецени за незаконно, дори на определен етап от наказателното производство действията на прокуратурата да са били основани на убеждението за виновност на лицето. В наказателното производство обвиняемият, съответно подсъдимият, се считат невинни до доказване по несъмнен и безспорен начин на факта на извършване на престъплението, предмет на обвинението, като нямат задължение да ангажират доказателства за невинността си.

Като съобрази приетите пред Районен съд - Радомир писмени и гласни доказателства, настоящият съдебен състав споделя решаващите изводи на първоинстанционния съд, че в

производството е установен факта на причинени неимуществени вреди на ищеца, изразяващи се в изживени негативни емоции в резултат на повдигнатото и поддържано незаконно обвинение за посоченото по-горе престъпление, преживяно чувство на стрес и притеснение от воденото наказателно производство по процесното обвинение и неговия резултат.

По размера на обезщетението за неимуществени вреди, като съобрази възраженията на двете страни и установените в производството факти, в тяхната съвкупност, въззивният съд намира следното :

При определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди в хипотезите на чл. 2, ал. 1 от ЗОДОВ, следва да се вземат предвид общите правила на чл. 52 от ЗЗД - обезщетението се определя по справедливост - съгл. § 1 от ДР на ЗОДОВ и чл. 4 ЗОДОВ.

Понятието „справедливост“ по смисъла на чл. 52 ЗЗД е свързано с преценка на редица обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се съобразят от съда при определяне размера на обезщетението. Предназначението за обезщетението за морални вреди е да възмезди претърпените лична болка и страдания от незаконното наказателно преследване, но само тези, за които са представени надлежни писмени или гласни доказателства и са безспорно установени по делото, като доказателствената тежест е на ищеца. Неимуществени вреди са предмет на конкретна преценка на психическото и емоционално състояние на всеки индивид.

По въпроса за справедливия размер на обезщетението за неимуществени вреди по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ е формирана многобройна и непротиворечива практика на ВКС - ППВС № 4/23.12.1968 г., т. 11 от ТР № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС и практиката на ВКС по приложението на чл. 52 от ЗЗД вр. с чл. 4 ЗОДОВ в решение № 376/21.10.2015 г. по гр. д. № 514/2012 г. на IV г. о. на ВКС, решение № 449/16.05.2013 г. по гр. д. № 1393/2011 г. на IV г.о. на ВКС, решение № 554/2012 г. по гр. д. № 266/2012 г. на IV г.о. на ВКС, решение № 263 от 21.03.2017 г. по гр. д. № 627/2016 г. на IV г.о. на ВКС, решение № 70/29.03.2016 г. по гр. д. № 5257/2015 г. на IV г.о. на ВКС, решение № 251/21.12.2015 г. по гр. д. № 812/2015 г. на III г.о. на ВКС; решение № 61 от 28.04.2016 г. по гр. д. № 4546/2015 г. на III г. о. на ВКС , решение № 150 от 20.12.2018 г. по гр. д. № 871/2018 г., г. к., III г. о. на ВКС и др.

Според цитираните решения размерът на обезщетението за неимуществените вреди се определя от съда по справедливост въз основа на преценка на конкретни обективно съществуващи и доказани обстоятелства, а именно: тежестта на обвинението, продължителността на наказателното производство, видът на мярката за неотклонение, продължителността на извършените процесуални действия с участието на пострадалия, данните за психическото състояние и негативните последици, претърпени от ищеца, начинът, по който обвинението се е отразило върху него с оглед личността му и неговия начин на живот, рефлектирало ли е върху професионалната му реализация, общественото доверие към него и социалните му контакти, отраженията в емоционалната му сфера, здравословното му състояние, наличието на други висящи наказателни производства срещу пострадалия през времетраенето на наказателния процес, съдебното минало и налични предишни осъждания с оглед преценка личността на ищеца и интензитета на негативните изживявания и др.

Наред с тези обстоятелства, при определяне на обезщетението съдът следва да съобрази и обществените критерии за справедливост, свързани с икономическите условия в страната и жизнения стандарт за съответния период, следвайки принципа за

пропорционалност между претърпените от пострадалия неимуществени вреди и паричното им възмездяване.

По повод преценката на характера и интензитета на конкретно претърпените от ищеца неимуществени вреди във връзка с процесното обвинение, пред Районен съд - Радомир са събрани гласни доказателства, чрез разпит на свидетелите Ж.Е. и М.С.. От показанията на свидетеля Ж.Е. се установява, че между него и сина му е възникнал скандал, след като свидетелят е научил, че синът му е бил задържан от органите на полицията, тъй като е употребил кокаин. Майката на ищеца получила нервна криза и всички роднини и близки започнали да разпитват какво се е случило. Тъй като свидетелят първоначално не повярвал на сина си, че не употребява наркотични вещества, последният започнал да заеква, не спял и приемал успокоителни лекарства. Тъй като до датата на задържането му ищецът пътувал ежедневно до работа с личния си автомобил, се наложило баща му да го кара с неговия автомобил, след което ищецът бил принуден да заживее на квартира в ***, като заплащал месечен наем в размер на 700,00 лева.

От показанията на свидетеля М.С. се установява, че след като е бил задържан ищецът е бил много притеснен и е имал проблеми с неговия баща, с когото стигнали до конфликт по повод на задържането му.

Обосновано РС - Радомир е уточнил, че макар свидетелят Ж.Е. да се явява заинтересовано лице по смисъла на чл. 172 ГПК, същият споделя възможно най-преки и достоверни впечатления от бита на ищеца, доколкото двамата живеят заедно. Предвид логиката и последователността в изложението на свидетелят, първоинстанционният съд е кредитирал показанията на последния в по-голямата им част.

Законодателят е създал само едно предположение относно посочените в хипотезата на чл. 172 ГПК лица за възможна тяхна заинтересованост от изхода на делото. Съдът, поради това, е длъжен да извърши преценка на тяхната обективност и доколко поведението на свидетеля и данните по делото изключват заинтересоваността да е повлияла на достоверността на показанията му. /така в решение номер 79/12.07.2017 г. по гр.д. 3244/2016 г. 4-то гр.отд. на ВКС/

При определяне размера на обезщетението следва да се съобрази фактът, че с проведеното срещу ищеца наказателното производство, с оглед на това, че при образуване на ДП с постановление по чл. 212, ал. 1 НПК не е предвидено посочване в него на лицето, извършило престъпление, дори да са налице данни за него - чл. 214, ал. 1 НПК. Когато ДП в нарушение на това правило е образувано срещу конкретно лице с посочване на името му в постановлението и то е разпитано като свидетел, въпреки че не е било привлечено като обвиняем по предвидените форма и ред, следва да се счита, че е ангажирана наказателната му отговорност и че от проведеното срещу него наказателно преследване до прекратяването на досъдебното производство поради неизвършване на деянието или поради неговата несъставомерност, то може да претърпи вреди, отговорна за които е държавата на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ (решение № 431/11.04.2016 г. на ВКС по гр. д. № 2329/2015 г., ГК, IV г. о.).

В конкретния случай, на 05.01.2022 г. срещу ищеца е било образувано бързо производство № 2/2022 г. за престъпление по чл. 343б, ал. 3 от НК, видно от искане с рег. № 328000/06.01.2022 г., по което И. Ж. И. се счита за обвиняем от момента на съставяне на акта за първото действие по разследването срещу него.

Въззивният състав намира, че при определяне размера на обезщетението правилно РС

- Радомир е съобразил и факта, че не е установено с повдигнатото срещу ищеца обвинение да е уронен престижа му в обществото или сред приятелите му или обвинението да е причинило по - големи притеснения и неудобства.

Преценявайки в съвкупност посочените факти и при съобразяване на неблагоприятното отражение на незаконното обвинение върху психиката на ищеца, настоящият съдебен състав намира, че определеното от РС - Радомир обезщетение за неимуществени вреди по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ в размер на общо 1 000 лв. е достатъчно да обезщети претърпените от ищеца вреди. Не са налице основания за присъждане на по - висок размер на обезщетението, респективно - за намаляването му.

Отговорността на държавата за причинените на ищеца неимуществени вреди от незаконни действия на правозащитни органи се поражда от момента на влизане в сила на оправдателната присъда / в тази насока и т.4 от ТР № 3 от 22.04.2004 г./ или от влизане в сила на акта, с който се признават за незаконни действията на държавния орган, като в случая това е 10.05.2022 г. От този момент държавните органи изпадат в забава и дължат лихва върху размера на присъденото обезщетение, а по силата на чл. 114 ЗЗД започва да тече погасителната давност за реализиране отговорността на държавата.

Доколкото изводите на настоящият състав съвпадат с тези на РСР, не са налице основания за промяна на решението. То следва да се потвърди изцяло - като постановено в съответствие с материалния и процесуален закон, включително в частта по присъдените разноски.

По разноските:

С оглед оставянето на въззивните жалби без уважение, страните нямат право на разноски.

Предвид изложените съображения, ОКРЪЖЕН СЪД - ПЕРНИК

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА Решение № 125/13.10.2022 г., постановено по гр.д.№ 524/2022 г. по описа на Районен съд – Радомир.

РЕШЕНИЕТО подлежи на касационно обжалване в едномесечен срок от съобщаването му на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____